

*Андрій Миколайович Реун,
аспірант відділу міжнародного права
та права Європейського Союзу
Інституту держави і права
імені В. М. Корецького НАН України
ORCID: 0009-0009-0974-1589*

РОЛЬ УРЯДОВИХ ІНСТИТУЦІЙ І ПОДАТКОВИХ АДМІНІСТРАЦІЙ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИХ МЕХАНІЗМІВ ПРОТИДІЇ РОЗМИВАННЮ ПОДАТКОВОЇ БАЗИ ТА ПЕРЕМІЩЕННЮ ПРИБУТКІВ

Вступ. Поглиблення процесів економічної глобалізації, цифровізації світової економіки та зростання мобільності капіталу істотно ускладнили функціонування національних систем оподаткування. Транснаціональні корпорації активно використовують відмінності в податкових режимах різних держав, прогалини в податковому законодавстві та недосконалість міжнародної координації для переміщення прибутків у юрисдикції з низьким або нульовим рівнем оподаткування. Такі практики розмивання податкової бази та переміщення прибутків призводять до суттєвих втрат бюджетних надходжень держав, створюють нерівні умови конкуренції між суб'єктами господарювання та підривають принципи податкової справедливості.

У відповідь на ці виклики міжнародна спільнота сформувала комплекс узгоджених заходів, спрямованих на протидію таким явищам, зокрема у межах ініціативи Організації економічного співробітництва та розвитку і держав «Групи двадцяти». Міжнародно-правові механізми, розроблені в рамках Плану дій щодо протидії розмиванню податкової бази та переміщенню прибутків, передбачають гармонізацію підходів до оподаткування транснаціонального бізнесу, посилення прозорості податкових операцій, удосконалення обміну податковою інформацією між державами та запровадження нових правил оподаткування міжнародних корпорацій.

Важливе значення у цьому процесі належить урядовим інституціям та податковим адміністраціям, які забезпечують імплементацію відповідних міжнародно-правових стандартів у національні правові системи, розробляють механізми їх практичного застосування, здійснюють контроль за дотриманням податкового законодавства та координують міжнародну співпрацю у сфері податкового адміністрування. Саме ефективність діяльності цих інституцій значною мірою визначає результативність реалізації міжнародних ініціатив щодо боротьби з агресивним податковим плануванням та забезпечення належного рівня податкових надходжень.

Для держав із трансформаційною економікою, зокрема України, значення імплементації міжнародних стандартів протидії розмиванню податкової бази та переміщенню прибутків є особливо вагомим. Це пов'язано з необхідністю гармонізації національного податкового законодавства з міжнародними нормами, підвищення ефективності податкового адміністрування, посилення інституційної спроможності органів державної влади та забезпечення прозорості функціонування фінансово-економічної системи держави. У цьому контексті наукове осмислення ролі урядових інституцій і податкових адміністрацій у забезпеченні реалізації міжнародно-правових механізмів протидії розмиванню податкової бази та переміщенню прибутків набуває важливого теоретичного та практичного значення.

Метою статті є комплексне дослідження ролі урядових інституцій і податкових адміністрацій у забезпеченні ефективної імплементації міжнародно-правових механізмів протидії розмиванню

податкової бази та переміщенню прибутків (BEPS), визначення їх функціональних завдань у гармонізації національного податкового законодавства з міжнародними стандартами та оцінка впливу цих інституцій на підвищення прозорості податкових відносин і ефективність податкового адміністрування.

Завданнями дослідження є:

- аналіз міжнародно-правових стандартів і механізмів протидії розмиванню податкової бази та переміщенню прибутків, зокрема правил контрольованих іноземних компаній, трансфертного ціноутворення, обмежень щодо віднесення відсоткових витрат та багатосторонніх інструментів запобігання зловживанням податковими угодами;
- визначення ролі урядових інституцій у формуванні стратегічної податкової політики та розробленню нормативно-правових актів, що забезпечують імплементацію міжнародних стандартів у національній системі оподаткування;
- оцінка функцій податкових адміністрацій у практичному застосуванні міжнародних стандартів, контролі діяльності транснаціональних корпорацій, забезпеченні автоматичного обміну податковою інформацією та звітності за країнами присутності;
- вивчення механізмів взаємодії між урядовими органами та податковими адміністраціями з метою підвищення прозорості фінансових потоків, запобігання агресивному податковому плануванню та забезпечення справедливого розподілу податкового навантаження;
- оцінка ефективності імплементації міжнародно-правових стандартів у національній практиці та визначення основних викликів і перспектив розвитку податкового адміністрування в умовах глобалізації.

Стан розробки проблеми і методи дослідження. Українські науковці активно залучаються до дискусії щодо імплементації механізмів протидії розмиванню податкової бази та переміщенню прибутків. В. Красовський аналізує протидію розмиванню податкової бази та переміщенню прибутків як ключовий механізм міждержавного податкового співробітництва, приділяючи увагу ролі державних органів у впровадженні міжнародних стандартів протидії розмиванню податкової бази та переміщенню прибутків і їх реалізації в Україні, що важливо для розуміння інституційної спроможності урядових структур та податкових адміністрацій у національних контекстах. Г. Лебідь розглядає бюджетно-податкову політику щодо регулювання трансфертного ціноутворення в міжнародному контексті, що безпосередньо пов'язано з контролем діяльності транснаціональних груп і роллю податкових адміністрацій у цьому процесі. О. Музика-Стефанчук і Н. Губерська аналізують План дій протидії розмиванню податкової бази та переміщенню прибутків та міжнародні заходи протидії агресивному податковому плануванню, включно з діяльністю державних органів, правовими інструментами та механізмами узгодження національного законодавства з міжнародними стандартами, що розширює розуміння ролі урядових інституцій у правовому полі. Б. Кочубей розкриває вплив протидії розмиванню податкової бази та переміщенню прибутків на транснаціональні корпорації, що допомагає у правовому аналізі ролі податкових органів у виявленні й коригуванні схем агресивного податкового планування.

Загалом, наукові джерела останніх років позиціонують протидію розмиванню податкової бази та переміщенню прибутків як складну багатовимірну проблему, що потребує не лише технічних рішень щодо окремих заходів (трансфертне ціноутворення, контрольовані іноземні компанії тощо), а й інтегрованої ролі урядових інституцій і податкових адміністрацій у формуванні стратегій імплементації, забезпеченні правового регулювання та практичної взаємодії в міжнародному податковому середовищі.

Виклад основного матеріалу. У сучасних умовах глобалізації економічних процесів, зростання ролі транснаціонального бізнесу та активної цифровізації господарської діяльності особливого значення набуває проблема розмивання податкової бази та переміщення прибутків. Зазначене явище пов'язане з використанням транснаціональними корпораціями прогалін і невідповідностей між податковими системами різних держав для штучного перенесення прибутків до юрисдикцій із низьким або нульовим рівнем оподаткування, де фактично не здійснюється економічна діяльність. У результаті цього відбувається зменшення податкової бази в країнах, де створюється реальна економічна вартість, що призводить до втрати значних бюджетних надходжень і підриває принципи справедливості й нейтральності оподаткування. За оцінками міжнародних експертів, глобальні

втррати від таких практик становлять від 100 до 240 млрд доларів США щорічно, що дорівнює приблизно 4–10 % світових надходжень від податку на прибуток підприємств [1].

Розмивання податкової бази та переміщення прибутків виникає насамперед унаслідок структурних особливостей міжнародної податкової системи, яка формувалася в умовах значно менш інтегрованої світової економіки. Транснаціональні компанії можуть використовувати такі інструменти, як маніпулювання трансфертним ціноутворенням, штучне створення витрат через виплату відсотків або роялті, використання офшорних юрисдикцій, гібридних фінансових інструментів та інших схем агресивного податкового планування. Сутність цих механізмів полягає у тому, що прибуток юридично переміщується до держав із пільговими податковими режимами, хоча реальна економічна діяльність відбувається в інших країнах. Отже, оподатковуваний прибуток штучно зменшується в юрисдикціях із вищими податковими ставками, що спричиняє ерозію податкової бази та зменшення податкових надходжень держави.

Усвідомлюючи масштабність цієї проблеми та її негативний вплив на стабільність міжнародної фінансової системи, міжнародна спільнота ініціювала створення комплексних механізмів протидії таким практикам. Ключову роль у цьому процесі відіграла Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) у співпраці з державами «Групи двадцяти», які розробили План дій щодо протидії розмиванню податкової бази та переміщенню прибутків. Цей план передбачає систему із п'ятнадцяти взаємозв'язаних заходів, спрямованих на вдосконалення міжнародних правил оподаткування, підвищення прозорості діяльності транснаціональних корпорацій, удосконалення механізмів обміну податковою інформацією та запровадження нових стандартів міжнародної податкової співпраці [2].

Ефективність реалізації міжнародно-правових механізмів протидії розмиванню податкової бази та переміщенню прибутків безпосередньо пов'язана з роллю урядових інституцій і податкових адміністрацій держав, які виступають центральними суб'єктами імплементації таких стандартів у національні правові системи. Урядові органи, як стратегічні координатори державної політики у сфері оподаткування, здійснюють функції формування та впровадження нормативно-правових актів, що спрямовані на гармонізацію національного податкового законодавства з міжнародними стандартами. Це включає розробку правил трансфертного ціноутворення, запровадження обмежень щодо віднесення фінансових витрат до податкових витрат, а також імплементацію положень багатосторонніх конвенцій, спрямованих на забезпечення прозорості та ефективності податкового адміністрування [3].

Урядові інституції формують стратегічні пріоритети держави у сфері міжнародного оподаткування, визначають напрями участі країни у глобальних ініціативах, таких як Інклюзивна рамкова система протидії розмиванню податкової бази та переміщенню прибутків, та координують діяльність різних державних органів для ефективної протидії агресивному податковому плануванню. Вони забезпечують інтеграцію міжнародних стандартів у національні податкові системи через розробку організаційних механізмів контролю за діяльністю транснаціональних корпорацій, що включає обмін податковою інформацією з іншими державами, контроль за дотриманням правил трансфертного ціноутворення, а також запровадження процедур аналізу ризиків та податкового аудиту великих корпорацій [1].

Податкові адміністрації виконують практичну реалізацію політики уряду. Їхня діяльність включає забезпечення дотримання національних податкових стандартів, перевірку відповідності транснаціональних компаній міжнародним правилам, здійснення комплексного контролю за фінансовими потоками та застосування аналітичних інструментів для виявлення потенційних схем розмивання податкової бази. Важливим елементом роботи податкових органів є участь у міжнародному співробітництві, включаючи механізми автоматичного обміну інформацією, багатосторонні угоди про взаємну адміністративну допомогу та проведення спільних податкових перевірок, що забезпечує узгодженість дій держав у глобальному масштабі [4].

Інституційна спроможність урядових органів і податкових адміністрацій визначає не лише якість імплементації міжнародних норм, а й ефективність податкового адміністрування загалом. Це передбачає наявність кваліфікованого персоналу, сучасних інформаційних систем, цифрових інструментів аналізу та контролю, а також здатності до своєчасної адаптації нормативно-правових актів до змін у глобальній економіці. Високий рівень координації між урядовими інституціями та

податковими адміністраціями дає змогу забезпечити системний підхід до протидії агресивному податковому плануванню, підвищує прозорість фінансових потоків і сприяє формуванню стійкої, передбачуваної податкової системи, що відповідає міжнародним стандартам [3].

Суттєву роль у підвищенні ефективності міжнародно-правових механізмів протидії розмиванню податкової бази та переміщенню прибутків відіграють інструменти податкової прозорості та системи обміну податковою інформацією між державами. У сучасних умовах глобалізації фінансових потоків і розвитку транснаціональних корпорацій традиційні форми контролю за податковими зобов'язаннями виявляються недостатніми для запобігання агресивному податковому плануванню. Саме тому міжнародні стандарти спрямовані на забезпечення більшої відкритості податкової інформації та інтеграції держав у спільну систему контролю за транснаціональною діяльністю.

Одним із ключових інструментів податкової прозорості є автоматичний обмін фінансовою інформацією між податковими адміністраціями, що реалізується відповідно до стандартів, затверджених ОЕСР та Групою двадцяти. Цей механізм передбачає регулярне надсилення даних про доходи, активи та податкові платежі резидентів інших держав без необхідності окремих запитів податкових органів. Автоматичний обмін інформацією дає змогу урядовим органам та податковим адміністраціям отримувати оперативні дані про транснаціональні фінансові потоки, що значно підвищує здатність виявляти схеми ухилення від оподаткування та забезпечує більш точний контроль за розподілом прибутку між юрисдикціями [5].

Ще одним важливим інструментом є звітність за країнами присутності транснаціональних груп. Вона передбачає обов'язок транснаціональних корпорацій надавати податковим адміністраціям інформацію про доходи, податки, прибуток, кількість персоналу та активи в кожній юрисдикції, де вони здійснюють діяльність. Такий підхід уможливорює виявляти невідповідності між економічною присутністю компаній і нарахованими податками, що є ключовим для протидії розмивання податкової бази та переміщення прибутків. Наприклад, якщо значна частина прибутку компанії декларується у країні з низькими податковими ставками, але там відсутня реальна економічна діяльність, податкові органи можуть застосовувати додаткові інструменти контролю та коригування трансфертних цін.

Важливим елементом є також впровадження правил розкриття інформації про структуру власності та фінансові операції транснаціональних корпорацій. Це передбачає надання детальних даних про кінцевих бенефіціарних власників, фінансові зв'язки між пов'язаними особами та умови трансакцій, які можуть впливати на розподіл прибутку. Така прозорість дає змогу податковим адміністраціям виявляти складні схеми ухилення від оподаткування, наприклад, через гібридні компанії, використання офшорних юрисдикцій або штучне структурування витрат [2].

Синергія цих інструментів створює основу для ефективного контролю за діяльністю транснаціональних корпорацій. Вона забезпечує податковим адміністраціям можливість комплексного аналізу фінансових потоків, виявлення ризикових трансакцій і прийняття обґрунтованих рішень щодо коригування податкових зобов'язань. Крім того, високий рівень податкової прозорості підвищує довіру між державами та сприяє міжнародному співробітництву, що є критично важливим для успішної реалізації глобальних стандартів протидії розмиванню податкової бази та переміщенню прибутків.

Отже, розвиток інструментів податкової прозорості та обміну інформацією є ключовим фактором ефективності міжнародно-правових механізмів протидії розмиванню податкової бази та переміщенню прибутків, оскільки він дає змогу забезпечити системний підхід до контролю за транснаціональними фінансовими операціями, підвищити якість податкового адміністрування та зміцнити глобальну фінансову безпеку.

У сучасних умовах глобалізації економічних відносин та активної транснаціоналізації бізнесу особливого значення набуває формування ефективної національної нормативно-правової бази, яка забезпечує імплементацію міжнародних стандартів протидії розмиванню податкової бази та переміщенню прибутків у внутрішнє законодавство держави. Таке регулювання є ключовим елементом забезпечення податкової справедливості, стабільності бюджетних надходжень та конкурентоспроможності національної економіки.

Зокрема, одним із пріоритетних напрямів є запровадження правил щодо контрольованих іноземних компаній. Такі правила передбачають, що прибуток іноземних юридичних осіб, контрольо-

ваних резидентами певної держави, підлягає оподаткуванню в країні контролюючого резидента навіть за умови, що прибуток не був репатрійований [6]. Це дає змогу запобігати штучному перенесенню доходів у юрисдикції з низьким рівнем податкового оподаткування та забезпечує справедливий розподіл податкового навантаження.

Не менш важливим є удосконалення механізмів трансфертного ціноутворення, яке передбачає встановлення правил для визначення вартості товарів, послуг та нематеріальних активів, що обмінюються між пов'язаними юридичними особами транснаціональних груп. Коректне застосування принципу «втягнутої руки» дає змогу уникнути штучного заниження прибутку в юрисдикціях із високими податковими ставками та штучного завищення його в юрисдикціях із низькими податками, що є одним із найпоширеніших способів агресивного податкового планування [7].

Ще одним критично важливим заходом є запровадження обмежень щодо віднесення відсоткових платежів до витрат. Це уможливіє уникнути ситуацій, коли компанії штучно збільшують витрати шляхом виплати відсотків пов'язаним особам у юрисдикціях із низьким оподаткуванням, що зменшує податкову базу у країнах із високими ставками. Впровадження таких правил забезпечує баланс між економічною доцільністю фінансування діяльності компаній та захистом національних доходів.

Інтеграція багатосторонніх міжнародних інструментів також є невід'ємною складовою національної податкової політики. Це передбачає імплементацію багатосторонніх конвенцій та угод, спрямованих на запобігання зловживанням міжнародними податковими угодами, які дають змогу уніфікувати стандарти застосування податкових угод, запобігати подвійним непорозумінням у оподаткуванні та забезпечують ефективний захист від агресивного податкового планування [8].

Комплексне застосування цих заходів сприяє узгодженню національних податкових систем із міжнародними стандартами, підвищує ефективність адміністрування податків і зменшує можливості для використання агресивних схем податкового планування. Впровадження правил щодо контрольованих іноземних компаній, трансфертного ціноутворення, обмежень на віднесення відсоткових платежів і багатосторонніх інструментів дає змогу податковим адміністраціям отримувати повнішу картину фінансових потоків транснаціональних корпорацій, виявляти ризикові транзакції та приймати обґрунтовані рішення щодо коригування податкових зобов'язань. Це забезпечує не лише збереження національних доходів, а й формування стабільного та прозорого середовища для бізнесу, що відповідає принципам міжнародної податкової справедливості та прозорості (табл.).

Таблиця

Ключові механізми протидії розмиванню податкової бази та переміщенню прибутків

Механізм протидії розмиванню податкової бази та переміщенню прибутків	Основний зміст	Роль урядових інституцій	Роль податкових адміністрацій	Очікуваний ефект на національну податкову систему
Контрольовані іноземні компанії	Оподаткування прибутку іноземних компаній, контрольованих резидентами, навіть якщо прибуток не репатрійований	Розробка законодавства, визначення правил застосування, гармонізація з міжнародними стандартами	Контроль за дотриманням правил CFC, аудит транснаціональних груп	Запобігання штучному переміщенню прибутків, збереження податкових надходжень
Трансфертне ціноутворення	Встановлення правил визначення цін між пов'язаними компаніями за принципом «втягнутої руки»	Внесення змін до податкового кодексу, регламентація методів трансфертного ціноутворення	Аналіз угод між пов'язаними особами, перевірка відповідності цін, аудит	Зменшення можливостей маніпулювання прибутком, справедливе оподаткування

Продовження таблиці

Обмеження щодо віднесення відсоткових платежів до витрат	Обмеження віднесення фінансових витрат до податкових, щоб уникнути штучного зменшення податкової бази	Встановлення нормативних обмежень, узгодження з міжнародними правилами	Перевірка фінансових звітів компаній, контроль відсоткових витрат	Зменшення можливостей агресивного податкового планування, збереження доходів бюджету
Звітність за країнами присутності транснаціональних груп	Надання інформації про доходи, податки, активи та персонал у кожній юрисдикції	Закріплення обов'язків звітності в законодавстві	Отримання, аналіз та перевірка звітності, виявлення ризикових операцій	Підвищення прозорості транснаціональної діяльності, ефективний контроль за прибутками
Багатосторонній інструмент	Уніфікація застосування податкових угод, запобігання зловживанням	Ратифікація конвенцій, імплементація міжнародних стандартів	Виконання положень угод, контроль за застосуванням міжнародних правил	Узгодження національних правил з міжнародними, зниження ризику подвійного неоподаткування та ухилення
Автоматичний обмін податковою інформацією	Регулярне надсилання даних про фінансові активи та доходи резидентів іншої держави	Підписання міжнародних угод, визначення правил обміну	Отримання та аналіз даних, виявлення ризиків, аудит	Підвищення ефективності контролю за транснаціональними фінансовими потоками, боротьба з ухиленням

Водночас реалізація міжнародно-правових механізмів протидії розмиванню податкової бази потребує високого рівня інституційної спроможності державних органів. Податкові адміністрації повинні мати достатні кадрові, інформаційні та технологічні ресурси для аналізу складних фінансових операцій транснаціональних корпорацій, проведення ефективних податкових перевірок та участі в міжнародному обміні інформацією. У цьому контексті важливе значення мають процеси цифровізації податкового адміністрування, використання сучасних аналітичних інструментів та створення інтегрованих інформаційних систем, які дають змогу підвищити ефективність контролю за транснаціональними фінансовими потоками.

Висновки. Роль урядових інституцій і податкових адміністрацій у забезпеченні імплементації міжнародно-правових механізмів протидії розмиванню податкової бази та переміщенню прибутків є ключовою для формування ефективної податкової системи. Урядові органи виконують функцію стратегічного координатора державної політики у сфері міжнародного оподаткування, розробляють та впроваджують нормативно-правові акти, які забезпечують гармонізацію національного законодавства з міжнародними стандартами протидії розмиванню податкової бази та переміщенню прибутків, формують організаційні механізми контролю за діяльністю транснаціональних корпорацій і визначають пріоритети участі держави у глобальних податкових ініціативах.

Податкові адміністрації виконують практичну реалізацію цих норм, забезпечуючи контроль за дотриманням правил трансфертного ціноутворення, перевірку діяльності контрольованих іноземних компаній та аналіз фінансових потоків транснаціональних груп. Вони також беруть участь у міжнародному обміні податковою інформацією, застосовують аналітичні та автоматизовані інструменти для виявлення ризиків і забезпечують ефективне адміністрування податків.

Висока ефективність реалізації міжнародно-правових механізмів безпосередньо залежить від інституційної спроможності держави, яка включає наявність кваліфікованого персоналу, сучасних

інформаційних систем, аналітичних інструментів та здатності до своєчасного оновлення нормативно-правових актів відповідно до глобальних змін у сфері транснаціонального оподаткування.

Інтеграція міжнародних стандартів протидії розмиванню податкової бази та переміщенню прибутків у національну практику через діяльність урядових інституцій і податкових адміністрацій сприяє підвищенню прозорості фінансових потоків, запобіганню агресивним схемам податкового планування та збереженню податкових надходжень. Це створює передбачуване та стабільне середовище для функціонування національної економіки, відповідаючи принципам справедливого і нейтрального оподаткування.

Узгоджена діяльність урядових органів і податкових адміністрацій також є фундаментом для ефективного міжнародного співробітництва, включаючи участь у багатосторонніх конвенціях, автоматичному обміні інформацією та реалізації звітності за країнами присутності транснаціональних груп. Це дає змогу державі не лише забезпечувати імплементацію міжнародно-правових стандартів, а й зміцнювати власну фінансову безпеку та підвищувати ефективність глобальної системи оподаткування.

Роль урядових інституцій і податкових адміністрацій є визначальною для того, щоб міжнародно-правові механізми протидії розмиванню податкової бази та переміщенню прибутків були не лише формально імplementовані, а й ефективно функціонували на практиці, забезпечуючи стабільність податкової системи та справедливий розподіл податкового навантаження між суб'єктами господарювання.

Список використаних джерел

1. OECD. Base erosion and profit shifting (BEPS). URL: <https://www.oecd.org/en/topics/policy-issues/base-erosion-and-profit-shifting-beps.html>
2. OECD. Tax transparency and international co-operation. URL: <https://www.oecd.org/en/topics/tax-transparency-and-international-co-operation.html>
3. Krasovskyi Vadym I. Beps plan as a key mechanism of intergovernmental tax cooperation – international progress and implementation status in Ukraine. *Право та інновації*. 2024. № 2 (46). DOI: 10.37772/2518-1718-2024-2(46)-24
4. Background Brief. Inclusive Framework on BEPS: OECD publishing. URL: <https://www.oecd.org/tax/beps/background-brief-inclusive-framework-for-beps-implementation.pdf>
5. OECD. Country-by-country reporting for tax purposes. URL: <https://www.oecd.org/en/topics/country-by-country-reporting-for-tax-purposes.html>
6. OECD releases final report on CFC rules under BEPS Action 3. URL: <https://taxnews.ey.com/news/2015-1939-oecd-releases-final-report-on-cfc-rules-under-beps-action-3>
7. BEPS Actions 8-10: Aligning Transfer Pricing Outcomes with Value Creation. URL: <https://regulatorik.ai/en/framework/beps-actions-8-10>
8. Multilateral convention to implement tax treaty related measures to prevent base erosion and profit shifting. URL: <https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/topics/policy-sub-issues/beps-mli/multilateral-convention-to-implement-tax-treaty-related-measures-to-prevent-beps.pdf>

References

1. OECD. Base erosion and profit shifting (BEPS). URL: <https://www.oecd.org/en/topics/policy-issues/base-erosion-and-profit-shifting-beps.html>
2. OECD. Tax transparency and international co-operation. URL: <https://www.oecd.org/en/topics/tax-transparency-and-international-co-operation.html>
3. Krasovskyi Vadym I. Beps plan as a key mechanism of intergovernmental tax cooperation – international progress and implementation status in Ukraine. *Pravo ta innovatsii*. 2024. № 2 (46). DOI: 10.37772/2518-1718-2024-2(46)-24
4. Background Brief. Inclusive Framework on BEPS: OECD publishing. URL: <https://www.oecd.org/tax/beps/background-brief-inclusive-framework-for-beps-implementation.pdf>
5. OECD. Country-by-country reporting for tax purposes. URL: <https://www.oecd.org/en/topics/country-by-country-reporting-for-tax-purposes.html>
6. OECD releases final report on CFC rules under BEPS Action 3. URL: <https://taxnews.ey.com/news/2015-1939-oecd-releases-final-report-on-cfc-rules-under-beps-action-3>

7. BEPS Actions 8-10: Aligning Transfer Pricing Outcomes with Value Creation. URL: <https://regulatorik.ai/en/framework/beps-actions-8-10>
8. Multilateral convention to implement tax treaty related measures to prevent base erosion and profit shifting. URL: <https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/topics/policy-sub-issues/beps-mli/multilateral-convention-to-implement-tax-treaty-related-measures-to-prevent-beps.pdf>

Реун А. М. Роль урядових інституцій і податкових адміністрацій у забезпеченні імплементації міжнародно-правових механізмів протидії розмиванню податкової бази та переміщенню прибутків

У статті досліджується роль урядових інституцій і податкових адміністрацій у забезпеченні імплементації міжнародно-правових механізмів протидії розмиванню податкової бази та переміщенню прибутків. Аналізу підлягають ключові функції державних органів, які включають розробку та гармонізацію національного податкового законодавства з міжнародними стандартами, формування стратегічної податкової політики, координацію діяльності різних органів влади та контроль за діяльністю транснаціональних корпорацій. Особливу увагу приділено інструментам податкової прозорості, зокрема автоматичному обміну фінансовою інформацією та звітності за країнами присутності транснаціональних груп, а також впровадженню правил контрольованих іноземних компаній, обмежень щодо віднесення відсоткових платежів до витрат і правил трансфертного ціноутворення. У статті підкреслюється, що ефективна діяльність урядових і податкових органів є визначальною для забезпечення прозорості, справедливості та стабільності національної податкової системи в умовах глобалізації, а також для успішної інтеграції міжнародно-правових стандартів у практику державного управління.

Ключові слова: міжнародне право, урядові інституції, податкові адміністрації, міжнародно-правові механізми, розмивання податкової бази, переміщення прибутків, трансфертне ціноутворення, контрольовані іноземні компанії, податкова прозорість, звітність за країнами присутності.

Reun A. M. The role of government institutions and tax administrations in ensuring the implementation of international legal mechanisms to counter base erosion and profit shifting

The role of government institutions and tax administrations in ensuring the implementation of international legal mechanisms to counter base erosion and profit shifting (BEPS) is crucial for the development of an effective tax system. Government bodies function as strategic coordinators of state policy in the field of international taxation, developing and enacting legislative and regulatory acts that harmonize national legislation with international standards for preventing BEPS. They also establish organizational mechanisms for monitoring the activities of multinational corporations and define the state's priorities in participating in global tax initiatives.

Tax administrations are responsible for the practical implementation of these norms, ensuring compliance with transfer pricing rules, monitoring the activities of controlled foreign companies, and analyzing financial flows of multinational groups. They participate in the international exchange of tax information, employ analytical and automated tools for risk detection, and ensure the efficient administration of taxes.

The effectiveness of implementing international legal mechanisms largely depends on the institutional capacity of the state, which includes the availability of qualified personnel, modern information systems, analytical tools, and the ability to promptly update legislation in response to global developments in the field of transnational taxation.

Integrating international standards for countering base erosion and profit shifting into national practice through the activities of government institutions and tax administrations enhances the transparency of financial flows, prevents aggressive tax planning schemes, and safeguards tax revenues. This creates a predictable and stable environment for the functioning of the national economy, in accordance with the principles of fair and neutral taxation.

Coordinated actions of government bodies and tax administrations also form the foundation for effective international cooperation, including participation in multilateral conventions, automatic exchange of information, and the implementation of country-by-country reporting for multinational groups. This allows the state not only to ensure the implementation of international legal standards but also to strengthen its financial security and enhance the efficiency of the global tax system.

Keywords: international law, government institutions, tax administrations, international legal mechanisms, base erosion, profit shifting, transfer pricing, controlled foreign companies, tax transparency, country-by-country reporting.

DOI: 10.33663/2524-017X-2026-17-634-641

Дата першого надходження рукопису до видання: 10.03.2026

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 09.04.2026

Дата публікації: 30.04.2026